

BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.:
Afdeling Bestuursondersteuning

Betreft: Verenigde Vergadering		Datum bespreking: Woensdag 21 juni 2017 Plaats: VV-zaal Opgesteld door: Hans Emck
Aanwezigen: G.J. Doornbos ,dijkgraaf (voorzitter) H. Pluckel (hoogheemraad) J.J.J. Langeslag (hoogheemraad) J.C.H. Haan (hoogheemraad) M. Kastelein (hoogheemraad) Mw. M.E.F. Leewis (hoogheemraad) Mw. C. M. van de Wiel (secretaris) J.J. Démoed (CDA) H.J. Oostwouder (CDA) Mw. E.J. de Vries (CDA) J.J. Bakker (VVD) Mw. C.H.C. van Steensel-van Hage (VVD) E.C. de Meijer (Water Natuurlijk) Mw. T.O. Fierens (PvdA) Mw. E.P. Veenhoven (PvdA) A. van Geest (AWP) N.J.W. Thijssen (AWP) R.H. Kerst (CU-SGP) N. van der Plas (CU-SGP) mw. M. Bleyie (PvdD) Mw. J.C. Boomsma (PvdD) R.F. Schols (50Plus) Mw. J. Stoop (Natuurterreinen) A. Blijleven (A&B) D.N.I. Kooij (A&B) J.W.N. van de Nes (A&B) J. P. de Vries (A&B) P.A.M. van der Poel (A&B) Verder aanwezig: P. Boertje, inspreker H. Verdellen, voorzitter rekenkamercommissie W. van Warmerdam, inspreker Afwezig: G.H. von Faber (Water Natuurlijk), R.P.A. van der Meer (A&B), H.A. Meerman (A&B)		Verslag zenden aan:
VERSLAG		ACTIE
1.	Opening en mededelingen De voorzitter opent de vergadering om 09.00 uur en heet iedereen welkom. Hij deelt mee dat bericht van verhindering is ontvangen van de heren Von Faber, Van der Meer en Meerman.	
2.	Spreekrecht De heer Boertje spreekt in namens de dierenbescherming over het onderwerp visie muskusrattenbeheer. Zijn insprekstekst is bij de stukken gevoegd. De heer Van Geest hoort spreker om twee tegenstrijdige dingen vragen: enerzijds dat het te vroeg is om de visie vast te stellen, anderzijds om die te verwerpen.	

VERSLAG		ACTIE
	De heer Boertje verduidelijkt dat het verzoek is om de visie nu niet vast te stellen en een herziene versie aan de orde te stellen nadat het onderzoek is afgerond. Mevrouw Blevie vraagt of zij goed heeft begrepen dat de dierenwelzijnsorganisaties niet bij de visie zijn betrokken. De heer Boertje bevestigt dat. De dierenbescherming heeft wel een brief ontvangen waarin staat dat na afronding van het onderzoek de maatschappelijke organisaties aan tafel zullen worden gevraagd. Mevrouw Stoop vraagt wanneer de inspreker verwacht dat zinnige alternatieven in beeld zijn gebracht. De heer Boertje verwacht dat het onderzoek in april 2018 is afgerond. De voorzitter deelt mee dat de inspraak bij de behandeling van het betreffende agendapunt zal worden betrokken. De heer Van Warmerdam spreekt in over het onderwerp Gerard Doombos. Een paar weken geleden realiseerde spreker zich pas dat dit de laatste openbare VV is waarin Gerard als voorzitter optreedt en gisteravond bedacht hij dat hij gebruik kon maken van het spreekrecht om enkele woorden tot hem te richten. Gerard en hij maakten kennis met elkaar in 2005. Het leidde tot grote schrik bij de voorlopers van Water Natuurlijk dat een LTO-voorzitter de nieuwe dijkgraaf werd. In de loop der jaren is hij Gerard in diens rol als voorzitter gaan waarderen. De dijkgraaf heeft een geheel eigen stijl, anders dan die van de dijkgraven Van Tuyll en Togtema: losjes en toegankelijk, maar strak indien nodig. Gerard stond en staat nog steeds boven de partijen, iets waar de groene jongens en meisjes in het begin nog weleens bang voor waren. Hij heeft gevoel voor humor, plaatst relativerende noten en beschikt over een brede blik, breder dan Rijnland en zelfs breder dan Nederland. Een goed gezicht voor Rijnland, de waterschappen en het water. Spreker hoopt dat Gerard van zijn pensioen geniet, maar gaat er niet van uit dat hij achter de geraniums belandt. Hij sluit niet uit dat Gerard over zes jaar terugkeert als fractielid van A+B. Op 1 september is het officiële afscheid en daarbij zal spreker ook aanwezig zijn.	
3.a	Overzicht ingekomen stukken Er zijn geen vragen of opmerkingen.	
3.b	Mededelingen De heer Pluckel brengt in herinnering dat op drie locaties tot half september een tentoonstelling wordt verzorgd over water en klimaat, in de Bavo in Haarlem, het Gemeenschapshuis in Spaarndam en het museum De Cruquius. Hij raadt alle leden aan een bezoek te brengen. De heer Langeslag deelt mee dat door de Omgevingsdienst Noordzeekanaal in de regio Noord-Holland monsters van slootbodems zijn genomen waarin verontreinigingen zijn aangetroffen. Dat heeft het college ertoe gebracht het baggerprogramma in deze regio voorlopig stop te zetten. Het is nog onbekend wat de aard van de verontreiniging is en het college wil niet in de situatie terechtkomen dat bagger op de kant is gezet en dan blijkt dat allerlei extra maatregelen moeten worden getroffen. De aannemers, die bezig waren materiaal te plaatsen, halen dat nu weer weg. Dat brengt kosten met zich mee en het opschorten van het baggerprogramma mogelijk ook. Met de aannemers vindt contact plaats over de communicatie die zij naar de ingelanden verzorgen en het college voert overleg met de betrokken autoriteiten. Het is nog niet bekend wanneer het werk kan worden hervat. Desgevraagd deelt hij mee dat de omgevingsdienst nog geen verdere informatie heeft verstrekt dan dat 'verontreinigingen zijn aangetroffen'. Hij is dus nog niet op de hoogte van de aard, noch van de mogelijke herkomst. Zodra het college meer weet, zal het de VV nader informeren.	
4.	Besluitvormingsnota's	
4.01. a	<u>Accountantsverslag Programmajaarverslag 2016</u> Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.01. b	<u>Programmajaarverslag 2016</u> Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	

VERSLAG		ACTIE
4.02	<u>1e Bestuursrapportage 2017</u> Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.03	<u>Meerjarenperspectief 2018-2021</u> De heer Pluckel deelt mee dat naar aanleiding van de bespreking in de commissie BOD een nota van toelichting is opgesteld. De heer Démoed bespreekt het thema aan de hand van de opgaven, de personele component en de middelen. Het CDA is van oordeel dat het college wat dat betreft in het MJP een goed evenwicht heeft gevonden. Op zich is zijn fractie niet ingenomen met de ingreep dat de schuldenreductie verder in de tijd wordt uitgesmeerd, maar zij respecteert die keus omdat er evenwicht is gezocht met de ambities en taken die Rijnland heeft. Er is een grens aan wat van een organisatie kan worden geleverd. Steeds meer doen, los van de vraag of daar geld voor is, is op een gegeven moment niet meer effectief. Zijn fractie is van mening dat die grens is bereikt, en dat betekent dat bij het aangaan van nieuwe uitdagingen ook moet worden bedacht wat er wordt geschrapt. Hij vraagt de secretaris/algemeen directeur om de VV dit jaar mee te nemen in de gedachten over de ontwikkelingen in de organisatie die nodig zijn om die balans te behouden. Gelet op het streven naar evenwicht accepteert zijn fractie de keus in de financiën. Voor de kerntaken moeten voldoende middelen beschikbaar blijven. De fracties zullen met elkaar moeten bepalen welke opgaven zij zien en hoe de balans duurzaam kan worden gehouden. De voorzitter heeft daartoe een waardevol voorstel gedaan en zijn fractie steunt dat. De heer Van Geest bedankt het college voor het vele denkwerk dat achter de stukken schuilgaat. In 2019 treedt een nieuwe VV aan en de huidige VV moet ervoor waken dat zij niet teveel over haar graf heen regeert. De AWP onderschrijft het streven om energieneutraal te worden. Een onderdeel daarvan is de verlichting van de gebouwen en Rijnland loopt daarin achter bij landelijke normen. Zijn fractie onderschrijft het streven naar innovatie en duurzaamheid, maar voegt daaraan toe dat ook aandacht moet worden besteed aan het omruilen van oud beleid voor nieuw beleid. Zijn fractie hoort graag welke personele gevolgen het college verbonden ziet aan de invoering van de Omgevingswet. De regelgeving wordt lichter en dat vraagt om strategischer denkende en minder op de uitvoering gerichte medewerkers. In de omgang met het afvalwater mist zijn fractie een goede aanpak van medicijnresten. Zij wordt graag op de hoogte gehouden van de voortgang daarin. De openbare orde en de veiligheid op het water zijn nog steeds een verantwoordelijkheid van het hoogheemraadschap. De AWP is van oordeel dat die politiepet Rijnland niet past. Het schap is onvoldoende toegerust terwijl criminelen steeds slimmer worden om dumpplekken te vinden voor onder andere xtc-afval. De opvolger van de dijkgraaf krijgt er een stevige klus aan om deze lacune aan te pakken. Het schap dient tijdig te starten met 'opkomstbevorderende' maatregelen voor de verkiezingen in 2019. Hij stelt voor dat punt in het overdrachtsdossier voor de nieuwe dijkgraaf op te nemen. In de brieven die de deur uitgaan dient de taal van de burger te worden gesproken en dient juridisch taalgebruik te worden vermeden. De heer Schols beschrijft dat binnen het programma's Waterveiligheid aan ongeveer 100 kilometer waterkeringen onderhoud wordt gepleegd en bij de IJsseldijk van nieuwe technologie gebruik wordt gemaakt. Binnen het programma Voldoende Water wordt aan tientallen gemalen en enkele honderden kilometers watergangen onderhoud gepleegd. Om het watersysteem klimaatbestendig te maken wordt er aan watergebiedsplannen gewerkt en wordt een begin gemaakt met de piekberging in de Driemanspolder. Bij het programma Gezond Water ligt de nadruk op het natuurlijke proces van kijk op waterkwaliteit en wordt er hard gewerkt aan de ecologie en waterkwaliteit in ongeveer tien waterlichamen. In de waterketen wordt ernaar gestreefd om de assets van Rijnland up to date te brengen, waarbij wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke kwaliteit van het effluent. 50 Plus neemt met genoeg kennis van het schrijven van Leiden, Oegstgeest, Wassenaar,	

VERSLAG	ACTIE
Voorschoten, Zoeterwoude waarin de samenwerking met Rijnland in de waterketen wordt geconformeerd. Zijn fractie is van mening dat een dergelijke samenwerking altijd voordeel oplevert. Burger, gemeente en Rijnland profiteren hiervan. Het college stelt vast dat de uitvoering van WBP5 goed op orde is en er geen grote koerscorrecties nodig zijn. Het college stelt verder vast dat Rijnland op de bestuurlijke thema's participatie, dienstverlening en deregulering goed heeft geïntegreerd in haar werkwijze. Wel is er nog werk aan de winkel op de thema's innovatie en duurzaamheid. De directie werkt hard aan de efficiency van de organisatie aan de hand van de organisatieontwikkelagenda. De heer De Vries deelt mee dat A&B de ambities onderschrijft die zijn neergelegd in het WBP5 en achter de afspraken staat over de maximale lastendrukstijging en het terugbrengen van de absolute schuld naar 300%. In het MJP staat de primaire verantwoordelijkheid, 'droge voeten en schoon water' als uitgangspunt in de tweede alinea van de nota. In de commissie BOD zijn de leden niet goed toegekomen aan een discussie over de thema's in de nota omdat de focus sterk lag op de mededeling van de voorzitter aan het begin van de bespreking en de nieuwe ontwikkelingen. Na lezing van het MJP en de nota van toelichting is zijn fractie van mening dat het college een evenwichtig en verdedigbaar voorstel op tafel heeft gelegd. De keuzes zijn verantwoord en de ambities, zoals die zijn neergelegd in het werkpakket van WBP5, blijven zo veel mogelijk overeind. Het college doet de toezegging energieneutraliteit in 2025 te willen realiseren, door in het voorjaar van 2018 daarover te besluiten zodat in het MJP 2019 de gevolgen daarvan kunnen worden opgenomen. Zijn fractie is ingenomen met die ambitie en stemt in met de tijdlijn die daarvoor in de langetermijnstrategie is uitgezet. De spanning tussen ambitie, tarieven en schuldenlast brengt volgens het voorstel met zich mee dat voor het bereiken van de norm van een absolute schuld van 300% niet in 2023 maar in 2026 wordt gehaald. Het is belangrijk dat niet aan die norm wordt getornd. In de nota van toelichting wordt ingegaan op de balans van maatregelen - in andere woorden: hoe de pijn wordt verdeeld. Drie zaken springen eruit: energie, baggeren en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Op grond van de opwekkingscapaciteit van HVC acht zijn fractie de gemaakte keus verdedigbaar. De doelstelling is gehaald en het schap voert alsnog een aantal projecten uit. De eerste twee jaar koopt het schap ook schone energie in voor een bedrag van € 700.000. De reservering om verdere energiebesparende maatregelen te treffen blijft intact. Over baggeren staat geschreven: slimmer werken, scherper ramen, aanbesteden, minder storten en toch alles gewoon uitvoeren. Dat is een hele klus, zijn fractie is daar niet helemaal gerust op en vraagt om de ingecalculeerde bezuiniging nog eens te overleggen. De KRW is een uitdaging. De haalbaarheid en de systematiek van rapportage vragen om een lobby van de Unie en het ministerie in de richting van Europa, want ook Rijnland is niet tot het onmogelijke gehouden. De heer De Meijer deelt mee dat WN nu, halverwege de periode, de kans aangrijpt om terug te kijken en vooruit te blikken. Middenin de crisis is een coalitieakkoord gesloten en de gemaakte afspraken zijn ondergebracht in het WBP5. Veel van die afspraken zijn uitgevoerd. Twee besluiten zijn van grote invloed op de inrichting van het schap. Ten eerste de keus die moest worden gemaakt in de ordening van het zuiveringsproces. Aan de hand van een aantal scenario's is in de vorige VV met dit proces gestart en dat heeft geleid tot het besluit om de zuiveringstaken samen met het waterkwantiteitsbeheer en de waterkeringstaak door Rijnland te laten uitvoeren. Het tweede belangrijke besluit was de versnelde aanpak van de boezemstudie, nadat er nieuwe klimaatscenario's door het KNMI waren uitgewerkt en de eerder gekozen uitgangspunten en criteria sneller bleken te worden bereikt dan eerder was aangenomen. De conclusie die uit de studie werd getrokken was dat het boezemstelsel voor de komende jaren toereikend was. Een andere belangrijke conclusie was dat het poldersysteem niet in die studie was meegenomen en dat dat consequenties zal hebben die gevolgen hebben voor het boezemstelsel. Uit beide studies vloeien belangrijke gevolgen voor de toekomst voort, die slechts deels in het MJP	

VERSLAG	ACTIE
2018-2021 zijn terug te vinden. Dat kan ook niet anders, want in de VV heeft hierover nog nauwelijks besluitvorming plaatsgevonden. Het schap is in een nieuwe werkelijkheid terechtgekomen. De crisis is sneller dan verwacht achter de rug; er ontstaan tekorten op de arbeidsmarkt waardoor de uitvoering onder druk komt te staan; er zijn afspraken gemaakt over het klimaat; de vraag is gerezen hoe nieuwe stoffen uit het water moeten worden gehaald. Er liggen nieuwe opgaven, waarbij de besluitvorming rond het zuiveringsbeheer kunnen worden benut. Hij roept het college op om de consequenties van gemaakte keuzes bij de behandeling van de begroting 2018 te vertalen naar scenario's en de discussie over het nieuwe MJP te voeren aan de hand van een overzicht van te maken keuzes als gevolg van hedendaagse en toekomstige ontwikkelingen. Mevrouw Van Steensel zegt dat uit het MJP blijkt dat het schap bezig is zijn doelen te halen, in ieder geval wat betreft 'droge voeten en schoon water'. In het coalitieakkoord zijn drie zaken afgesproken: schulden terugdringen, de hoogte van de tarieven en het realiseren van de gestelde ambities. De ambities wijzigen door de veranderende omstandigheden, dus waarschijnlijk kunnen die niet geheel worden gerealiseerd. De schuldenpositie weegt voor de VVD zwaar. De afspraak is dat die wordt teruggebracht naar 300% van de belastingopbrengst. De komende periode lopen de schulden op. Dat was niet de bedoeling, maar haar fractie vertrouwt erop dat het college de dit voorjaar vastgestelde nota Duurzaam financieel beleid uitvoert. Waar nodig zal haar fractie daaraan een actieve bijdrage leveren. Haar fractie realiseert zich dat er de komende jaren pijn zal worden geleden, in de energiemaatregelen, de KRW en de baggervoorziening. Rijnland wil in 2025 energieneutraal zijn. Het is consistent dat de projecten die hiervoor in uitvoering zijn genomen verder worden uitgevoerd. Nieuwe projecten laten mogelijk even op zich wachten. Het college heeft de toezegging gedaan een procesvoorstel voor te leggen en dat ziet haar fractie met belangstelling tegemoet. De invoering van de richtlijn solvabiliteit voor de bankensector heeft tot gevolg dat de banken hun eigen vermogen moeten verhogen en dat leidt tot een rentestijging van mogelijk 1%. Als dat zo is, zijn de gevolgen voor het MJP groot. De conclusie van haar fractie is dat de noodzaak om de schuldenlast terug te brengen voorrang heeft boven versnelling van de uitvoering van het energieprogramma. De fractie steunt dat het college het proces voor de langetermijnstrategie op korte termijn in gang zet. Mevrouw Fierens stelt dat de vraag 'Wat voor waterschap wil Rijnland zijn?' een boeiende vraag is die in de commissie vernieuwend besturen werd opgeroepen. Tijdens deze midtermbehandeling wil zij proberen die te beantwoorden. De PvdA wil voortbouwen op de verworvenheden van de laatste jaren. Het mooie coalitieakkoord is vertaald in WBP5, in steeds meer van buiten naar binnen werken, in een zorgvuldige uitvoering van projecten en in een toekomstvisie. Zij complimenteert allen met die inzet. Haar fractie wil een waterschap dat zich voorbereidt op de snel veranderende omstandigheden. Door de snellere klimaatveranderingen en de financiële omstandigheden verandert ook de wateropgave. In de ogen van haar fractie dient het schap de klimaatverandering, de energietransitie en de circulaire economie in het hart van haar visie en doelen te hebben. Het is dat verplicht aan de inwoners en de bedrijven. De kwetsbaarste bewoners in de stad en de kwetsbaarste bedrijven, zoals de veenweideboeren, worden immers het eerst en hardst getroffen door deze klimaatverandering. Het schap moet nu reageren op die uitdagingen. Haar fractie realiseert zich dat er grenzen zijn aan de mogelijkheden van Rijnland. De nota van toelichting bevat een voorzet voor die toekomst en is een waardevolle aanvulling op het MJP. Haar fractie ziet die principes graag verder en concreter uitgewerkt, in scenario's met financiële varianten en plannen van aanpak. Dat vraagt creativiteit van D&H en VV. Om dit kracht bij te zetten heeft de PvdA drie moties opgesteld. Het waterschap heeft een voorbeeldfunctie. Het doet wat het zegt en laat zien wat mogelijk is. Water wordt zo'n cruciaal thema dat het schap meer dan voorheen proactief en leidend moet zijn. De fractie wil de drie onderwerpen boeren in de veenweidegebieden, de bollenteelt en de toekomstbestendige stad agenderen.	

VERSLAG	ACTIE
<i>Motie m.b.t. aanpak energieneutraliteit</i> <i>Constaterende dat:</i> -De meerjarenbegroting het instrument is om de opgaven, doelen en ambities en de bijbehorende budgetten te verdelen voor de komende jaren -We ons houden aan het klimaatakkoord van Parijs en het Energie-efficiency plan (EEP). -Er nu al sprake is van meer hoosbuien, droogte en hittestress. Dat dit bij ongewijzigd beleid zal verergeren. Dat dit leidt tot gezondheidsrisico's in de versteende woonwijken van de meest kwetsbaren in onze samenleving, tot meer blauwalg in het zwemwater, tot meer zorg over onze veendijken en bodem(daling) en tot meer economische schade. <i>Overwegende dat:</i> -We volgens de nieuwste inzichten, aanvullend op Parijs, afkoersen op een grotere opwarming van onze aarde dan de berekeningen uit 2014 lieten zien. -Het college besloten heeft te streven naar energieneutraliteit in 2025 -Het advies van de Unie en de decentrale overheden aan de Kabinetsformateur een agenda is om klimaatverandering, circulariteit en energietransitie een impuls te geven waarin lokale overheden hun verantwoordelijkheid nemen (investeringsagenda van VNG, IPO en UvW) w.g., mw. T.O. Fierens mw. J.M. Stoop mw. J.C. Boomsma R.F. Schols E.C. de Meijer A. van Geest <i>Motie m.b.t. de Keukenhof</i> <i>Constaterende dat</i> - De Keukenhof een toeristische en economische topattractie is binnen onze regio en ons land. - De Keukenhof het platform is voor de Nederlandse sierteeltsector - De Keukenhof een ontmoetingsplek is voor nationale en internationale toeristen en ondernemers. - De Keukenhof altijd creatieve woningtuinen als onderdeel heeft van haar tentoonstelling. - De sector zich heeft ingezet om de teelt te verduurzamen o.a. door energiebesparing, verminderen mineralengebruik en vermindering gewasbeschermingsmiddelen en daarmee inspeelt op de klimaatveranderingen, de energietransitie en de economische rentabiliteit van verduurzamen. <i>Overwegende dat</i> - Verduurzamen van de bollenteelt behoort tot de speerpunten van de sector - De economische waarde van de sector en de Keukenhof van eminent belang is - De Keukenhof ook een koploper kan zijn in het tentoonstellen van duurzame aanpakken en tuinen en daarmee een inspiratie en informatiebron kan zijn voor alle bezoekers. <i>Draagt het College op:</i> In gesprek te gaan met de Keukenhof en in gezamenlijkheid voorbeeld woningtuinen op te zetten, waarbij duurzame "Steenbreek", water, groen, rood woningtuinen worden tentoongesteld ter inspiratie en informatie aan bezoekers. w.g., mw. T.O. Fierens mw. J.C. Boomsma A. van Geest	

VERSLAG	ACTIE
<i>E.C. de Meijer</i> <i>mw. J.M. Stoop</i> <i>R.F. Schols</i> <i>mw. E.J. de Vries</i> <i>Motie m.b.t. KRW</i> <i>Constaterende dat:</i> - <i>De meerjarenbegroting het instrument is om de opgaven, doelen en ambities en de bijbehorende budgetten te verdelen voor de komende jaren</i> - <i>We ons houden aan gemaakte afspraken voor de Kaderrichtlijn Water (KWR) en het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW).</i> - <i>Er nu al sprake is van meer blauwalg in het zwemwater en hogere waarden van hormonale geneesmiddelen ('nieuwe stoffen') in ons oppervlakte en drinkwater.</i> <i>Overwegende dat:</i> - <i>Het maar nauwelijks of niet lukt de doelen van het KRW-programma te realiseren.</i> - <i>De derde en laatste termijn van het programma al aanstaande is.</i> - <i>De nationale overheid in toenemende mate naar de regionale overheden kijkt als het gaat om resultaatverplichting en boetes bij het niet halen van de resultaten.</i> <i>Dragen D&H op:</i> - <i>In het kader van de meerjarenplanning het KRW programma uitdrukkelijker te agenderen.</i> - <i>Deze agendering gezamenlijk met de VV uit te werken, met als inzet een haalbare agenda en de daarbij behorende consequenties in termen van doelen en benodigde middelen.</i> - <i>Voor de besluitvorming over het meerjarenperspectief 2019-2022 te komen met een overzicht van de consequenties van de nieuwe inzichten en onderwerpen zoals de effecten van klimaatverandering voor het watersysteem, de energieneutraliteit, assetmanagement voor wat betreft de onderhoudsopgave, de KRW opgave, de verwijdering van nieuwe stoffen en de consequenties hiervan voor de personele opgave.</i> <i>En gaat over tot de orde van de dag.</i> <i>w.g.,</i> <i>mw. T.O. Fierens</i> <i>mw. J.C. Boomsma</i> <i>E.C. de Meijer</i> <i>mw. J.M. Stoop</i> <i>R.F. Schols</i> Mevrouw Stoop merkt op dat ambities die niet in het MJP zijn opgenomen niet zullen worden gerealiseerd. Zij vindt in het MJP 2018-2021 de in het bestuur gevoelde ambities wat weinig terug. Rijnland heeft er hard aan gewerkt om de kerntaken op orde te krijgen en het college heeft grote bestuurlijke thema's opgepakt. Die zijn complex en er moet worden ingespeeld op een snel veranderende wereld. Het klimaatscenario uit 2014 voor 2050 bleek twee jaar later al werkelijkheid te zijn geworden. Niet alleen de snelheid van de veranderingen en de maatschappelijke consequenties, ook de mogelijkheden vooreen aanpak en de innovaties wisselen elkaar snel af en veranderen het perspectief voortdurend. De maatschappelijke bereidheid kan zeer snel tot stand komen. Niemand had tot voor kort bedacht dat Nederland van een relatief schone fossiele brandstof als het Groningse aardgas af zou willen. Dat Rijnland niet benauwd is complexe problemen aan te pakken blijkt uit de aanpak van de bodemdalingsproblematiek en de voortschrijdende inzichten in het zuiveringsbeheer van de toekomst. Deze initiatieven verdienen een plek in het MJP, ook al zijn de beleidsstappen nog niet uitgekristalliseerd. Voor de belangrijke verkennende stap moet voldoende tijd worden uitgetrokken.	

VERSLAG	ACTIE
De klimaatbestendige stad is een ander thema waarvan de ambities moeten worden verankerd, evenals de energieneutraliteit. Zij steunt de ingediende moties. Rijnland profileert zich nog niet sterk op nieuwe stoffen: microplastics, medicijnen en bestrijdingsmiddelen. Zij vraagt de verkenningen op dat gebied te agenderen. Zij hoort graag of het snijden in dit budget consequenties heeft voor de ambities. De blauwalgproblematiek, een gevolg van een te grote belasting van het oppervlaktewater met met name fosfor, is een teken dat het watersysteem niet op orde is. Raketwetenschap is niet nodig om dit op te lossen - een groepje vwo-leerlingen heeft dat bewezen. Zij vraagt het perspectief van de ecologische sleutelfactoren uitgebreid te verkennen. De heer Kerst deelt mee dat de ChristenUnie-SGP de analyse rond de driehoek ambities, schulden en lasten een goede benadering acht. In de nota van toelichting worden enkele vraagtekens achter conclusies in het MJP gezet door een strategische analyse aan te kondigen, later dit jaar, van deels voorzienbare veranderingen van 2019 tot 2022. Deze betreffen onder andere herziening van de zuiveringsstrategie, personele capaciteit, energieneutraliteit, efficiency en klimaatontwikkelingen. Natuurlijk zullen zich voorzienbare en niet voorzienbare ontwikkelingen voordoen die bijsturing noodzakelijk maken, maar zijn fractie wil niet het risico lopen dat het schap later dit jaar wordt geconfronteerd met significante veranderingen ten opzichte van het voorliggende MJP. Zijn fractie wil daarom meer duidelijkheid hebben voordat dit MJP wordt vastgesteld. Buiten dat kan zijn fractie zich in het stuk vinden. Hij heeft enkele aandachtspunten. Zijn fractie wil meer aandacht voor een proactieve rol van de VV en steunt de initiatieven op dat vlak. In dit kader steunt zijn fractie ook het streven om te komen tot meer managementinformatie. Hieraan wordt gewerkt door Bestuursondersteuning en de nieuwe Rekenkamercommissie. Een tweede aandachtspunt is de omgevingsgerichtheid. Samenwerking is essentieel, in de keten en met andere waterschappen. Samenwerking en het bereiken van potentiële energie komen herhaaldelijk in het MJP aan de orde. In dit kader is communicatie naar de burgers belangrijk: wat kunnen zij van Rijnland verwachten en wat verwacht Rijnland van hen? De omgevingsgerichtheid en de invloed van externe factoren vereenvoudigen de bedrijfsvoering niet en dat brengt risico's met zich mee. Zijn fractie steunt daarom de aandacht die het college heeft voor het risicobeheer en adviseert een integrale toepassing van risicomanagement. Zijn fractie waardeert dit prachtige bedrijf zeer. De dijkgraaf is daar sinds een reeks van jaren de voorman van, gesteund door betrokken en kundige medewerkers. Mevrouw Boomsma leest dat D&H om uitstel vraagt voor het bereiken van een schuldenlast van 300%, opdat Rijnland vast kan houden aan inhoudelijke ambities. Het is echter onzeker of langetermijnambities worden gehaald. Hoe kan dat gebeuren, in een organisatie die zo bezig is met toekomstige ontwikkelingen? Het lijkt erop dat het Angelsaksische met het Rijnlandse model conflicteert. In het Angelsaksische model staat de economie van de markt centraal. Overheden hanteren sturingsinstrumenten van het bedrijfsleven, waarbij planning en control een centrale positie innemen. Hiertegenover staat het Rijnlandse model, dat staat voor overlegcultuur, solidariteit, langetermijndoelen en, naast het geld, waarden als kwaliteit en duurzaamheid. Zij staat stil bij strategische discussies in de VV. In het zuiveringsbeheer is het resultaat van een uitvoerig bestuurlijk traject dat Rijnland flexibel wil zijn in een veranderende wereld en een stip op de horizon wil zetten. Microplastics staan de laatste tijd in de belangstelling, vooral in zeeën en oceanen. Volgens de Europese richtlijn Marine moeten lidstaten een monitoringsprogramma voor afval en microplastics opstellen. Uit onderzoek blijkt dat awzi's belangrijke bronnen van microplastics zijn. De halvering van het onderzoeksbudget naar microplastics is een keus voor de korte termijn. Als wordt gekozen om de schuldenpositie een jaar later op niveau te krijgen verschaft dat een investeringsruimte van € 12 miljoen om aan langetermijndoelen te kunnen werken. De huidige maatregelen leiden niet tot realisatie van de KRW-doelen. Gaat de discussie over de te	

VERSLAG	ACTIE
volgen strategie om die wel te halen, of past Rijnland de doelen aan omdat de maatregelen te kostbaar zijn? Op het gebied van klimaatadaptatie staat in de boezemstudie dat de beheersmaatregelen maximaal worden benut, terwijl hier het kapitaal nog verder wordt opgebouwd. Bij het hanteren van de Rijnlandse norm, vanwege het risico op juridische claims, wordt naar de huidige financiële situatie gekeken, terwijl uit de studie blijkt dat het systeem op termijn bijna niet meer beheersbaar is. De gemiddelde temperatuur is in Portugal de afgelopen honderd jaar met 3 °C gestegen, het dubbele van wat in klimaatmodellen werd voorspeld. Er is sprake van een nog onbekende positieve terugkoppeling, een verschijnsel dat zorgt voor een versnelling in de klimaatverandering. Rijnland past deze terugkoppeling niet toe in de modellen die zij gebruikt voor haar langetermijnvisie dan wel kortetermijnacties. Rijnland moet haast maken om energieneutraal te worden. Die opdracht ligt niet alleen bij het schap maar bij de hele samenleving. Haar conclusie is dat Rijnland zich bewust moet zijn van de botsing tussen de korte en lange termijn en Rijnland moet daartoe belangen in tijd bij elkaar brengen, zodat echte keuzes kunnen worden gemaakt in wat het schap wil bereiken. Zij dient een motie in om het college tot spoed te manen. <i>Motie</i> <i>Partij voor de Dieren</i> <i>Fractie Natuurterreinen</i> <i>De verenigde vergadering van het hoogheemraadschap van Rijnland, bijeen in de vergadering op 21 juni 2017,</i> <i>Gelet op:</i> <i>Het Klimaatakkoord van Parijs,</i> <i>Constateert dat:</i> <i>Nederland in 2050 de CO2 uitstoot met 95% wil verminderen;</i> <i>Nederland in een veranderingsproces zit om over te stappen van fossiele brandstoffen naar duurzame energieoplossingen; de energietransitie;</i> <i>Het hoogheemraadschap van Rijnland; samen met de Provincie Zuid-Holland, Holland Rijnland, Omgevingsdienst West-Holland en 14 gemeenten daartoe werkt aan een Regionaal Energieakkoord;</i> <i>Ambitie van dit Regionaal Energieakkoord is om in 2050 energie neutraal te zijn als regio; dit te bereiken door 80% van de energie duurzaam op te wekken in de regio en de overige 20% duurzaam in te kopen;</i> <i>Veel gemeenten in de regio door de verstedelijkingsopgave complexe ruimtelijke uitdagingen hebben om invulling te geven aan de energietransitie;</i> <i>De Tweede Kamer op 17 november 2014 een motie heeft aangenomen waarin zij de regering oproepen met de waterschappen te inventariseren wat er nodig is om de waterschappen in 2025 energieneutraal te laten zijn;</i> <i>Overweegt dat:</i> <i>Het hoogheemraadschap in het werk dagelijks geconfronteerd worden met de gevolgen van klimaatverandering;</i> <i>Het hoogheemraadschap in staat wordt geacht om energieneutraliteit te behalen in 2025 vanwege het bezit van gronden en assets als zuiveringsinstallaties en gemalen;</i> <i>De ambitie van het regionaal energieakkoord Holland Rijnland gezamenlijk opgepakt moet worden;</i> <i>Verzoekt dijkgraafen hoogheemraden van het hoogheemraadschap van Rijnland daarom:</i> <i>De ambitie uit spreken dat het hoogheemraadschap van Rijnland in 2025 energieneutraal is;</i> <i>In het eerste kwartaal van 2018 een concreet plan van aanpak om dit te bereiken aan de VV voor te</i>	

VERSLAG	ACTIE
leggen; Een investeringsopgave hiervoor te geven in het MJP van 2019-2022. w.g., mw. J.C. Boomsma mw. T.O. Fierens mw. J.M. Stoop R.F. Schols E.C. de Meijer A. van Geest R.H. Kerst De voorzitter bedankt de VV voor de uitgesproken complimenten. Er wordt veel van de organisatie gevraagd en veel zaken lopen goed. Klimaatverandering is door veel fracties benoemd als uitdaging voor de komende tijd. In een motie van de PvdA en een motie van de PvdD wordt daar op ingegaan, in het bijzonder op het gebied van de energie(neutraliteit). Hij wijst erop dat de door het college uitgesproken ambitie om te streven naar energieneutraliteit in 2025 zeer ambitieus is. Rijnland heeft een in vergelijking met hoger liggende waterschappen een hoge energiebehoefte. In het gebied van Rijnland bevinden zich meer dan 200 polders, 90% van het grondgebied ligt onder NAP en van 1,3 miljoen inwoners moet het afvalwater worden gezuiverd. D&H en VV moeten nog bepalen hoe die ambitie wordt gerealiseerd en in de moties staat dat daar een plan van aanpak voor nodig is. Het college heeft daar afspraken over gemaakt. Het onderwerp is bestempeld als ‘Chefsache’ omdat het raakvlakken heeft met meerdere portefeuilles. De secretaris/algemeen directeur en hij bereiden een procedure voor die ertoe moet leiden dat in overleg met de VV een gedragen plan van aanpak wordt opgesteld, dat gereed dient te zijn voordat in 2018 het volgende MJP wordt behandeld. Dat betekent dat die procedure snel van start moet gaan, te beginnen met een beeldvormende VV, mogelijk al in september. De oriëntatie op de keuze van een extern bureau dat Rijnland in dat proces kan begeleiden vindt al plaats. In de motie van de PvdD wordt het college verzocht om de ambitie uit te spreken dat Rijnland in 2025 energieneutraal is en om in het eerste kwartaal van 2018 een plan van aanpak voor te leggen teneinde de benodigde investeringsopgave in het MJP 2019-2022 op te kunnen nemen. Al die verzoeken worden al gehonoreerd, dus ziet het college de motie als steun voor de reeds ingezette lijn. De motie is daarmee overbodig. In de motie van de PvdA wordt gesteld dat realisatie in 2025 hoge prioriteit heeft, inclusief planning, benodigde maatregelen en financiële consequenties. Het college is dat aan het voorbereiden. Het is duidelijk dat daarvoor in de meerjarenbegroting 2019-2022 middelen moeten worden gereserveerd, maar in de begroting voor 2018 kan nog niet meer worden gedaan dan daarop anticiperen. Er worden voorbereidingen getroffen om te voldoen aan het verzoek in de motie om de benodigde expertise in te schakelen en het college is voornemens het plan van aanpak via het BOB-model te realiseren. Zijn conclusie is dat ook deze motie de reeds ingezette lijn ondersteunt en daarmee overbodig is. Mevrouw Leewis reageert op de moties over KRW en de Keukenhof. Zij is ermee ingenomen dat veel fracties de evenwichtsact herkennen die het college uitvoert om het vele dat moet worden gedaan tot stand te brengen binnen de kaders van de financiële opgaven. Er ligt een forse opgave op het gebied van de waterkwaliteit. In de commissie is besproken dat in de BURAP is vastgesteld dat het schap alles uitvoert wat is afgesproken en dat tegelijkertijd, op twee derde van de periode, nog niet eens de helft van de waterlichamen die zouden worden aangepakt daadwerkelijk in behandeling is genomen. Dat levert spanning op en het college heeft afgesproken om met de VV het proces Kijk op waterkwaliteit in te zetten. De VV excursie op 21 juni 2017 staat in het teken van dat onderwerp en op 5 juli vindt de eerste beeldvormende vergadering over Kijk op waterkwaliteit plaats. Zij concludeert dat ook deze motie overbodig is. Dat geldt ook voor de motie over de Keukenhof, want D&H is met die organisatie in gesprek. Als de	

VERSLAG	ACTIE
Keukenhof, in vervolg op de watertafel, over dit onderwerp het gesprek wil aangaan zal zij dat doen. De heer Kastelein bedankt de heer Schols voordiens waardering voor het op schema liggen van het keringenprogramma en de innovatieve aanpak van de IJsseldijk. De constatering dat er tekorten op de arbeidsmarkt ontstaan is terecht. Er werd opgemerkt dat er grenzen zijn aan wat van een ambtelijke organisatie kan worden gevraagd en daarbij is in overweging gegeven om meer voor minder te doen en om prioriteiten te stellen. Ten slotte is erop gewezen dat moet worden bezien wat de personele gevolgen zijn van bijvoorbeeld de Omgevingswet. Dit alles is in het college besproken en de secretaris/algemeen directeur is verzocht aan het opstellen van een strategische personeelsplanning topprioriteit te verlenen. Na de zomer is dat plan gereed en zal het aan de VV worden voorgelegd. Er zijn opmerkingen gemaakt over vernieuwend besturen. De genoemde thema's - wat wil Rijnland betekenen in een veranderende wereld en op welke wijze kan de VV proactiever functioneren - staan centraal in de werkgroep met dezelfde naam. De heer Pluckel zegt dat de nota Duurzaam financieel beleid voor D&H een belangrijk baken vormt bij het maken van afwegingen. Er is gesuggereerd om bij het bepalen van prioriteiten ook de mogelijkheden van 'nieuw voor oud' te bezien. Hij roept iedereen op daar aandacht aan te besteden bij het indienen van suggesties over wat Rijnland nog meer zou kunnen doen. D&H zal met voorstellen komen om de rapportage op het gebied van innovatie te verbeteren. De heer Haan waardeert de uitspraken over het bestuurlijke traject Toekomst zuiveringsbeheer. Rijnland heeft een publieke taak in het bewust maken van burgers en ondernemers wat zij kunnen doen. De praktische vertaling zal plaatsvinden met behulp van een strategisch zuiveringsplan en daaraan wordt ook al volop invulling gegeven in de afspraken die worden gemaakt in de waterketenplannen. Er is gevraagd naar de stand van zaken in de aanpak van nieuwe stoffen, waaronder medicijnresten. Bij alle waterschappen vinden hotspotanalyses plaats om na te gaan waar zich de grootste concentraties voordoen. Er is gezegd dat het waterschap een bron is, maar hij spreekt liever over een secundaire bron. Hij wil met ziekenhuizen en apothekers nagaan wat er aan de voorkant kan worden gedaan. Ook wordt nagegaan wat de effecten zijn. Het blijkt toxicologisch vrij ingewikkeld om rondom hormonen en antibiotica de effecten bij sterke verdunning na te gaan. Het is waar dat Rijnland een stap terug heeft gezet in het budget voor onderzoek en een mogelijke pilot. D&H ziet echter ook binnen het budget mogelijkheden om onderzoek te doen en een pilot te starten, liefst in combinatie met de kringloopsluiting, maar de beperking kan tot gevolg hebben dat D&H later bij de VV terugkomt met concrete plannen en investeringsvoorstellen. De heer Langeslag heeft terecht aandacht horen vragen voor kwetsbare groepen op het gebied van wateroverlast. In de boezemstudie is vastgesteld dat de boezem op zich in orde is maar dat nog meer aandacht moet worden besteed aan de doorvertaling naar de polders en de effecten die dat heeft op het boezemsysteem. Ook vindt een evaluatie plaats van het onderhoudsbeleid, waarbij wordt nagegaan welke extra inspanningen moeten worden geleverd om er zorg voor te dragen dat het systeemvoldoende op orde is om met een groter wateraanbod om te gaan. Mevrouw Boomsma waardeert de inzet op de weg naar energieneutraliteit. In de motie wordt de samenwerking tussen gemeenten en Holland Rijnland aangehaald omdat zij van mening is dat hierin een gezamenlijke aanpak op zijn plaats is. Zij hoopt dat terug te zien in het plan van aanpak. De hoofdlijn van haar betoog is dat er een spanningsveld bestaat tussen de financiële afspraken en langetermijndoelen op het gebied van waterkwaliteit en klimaatadaptatie. De VV dient zich te realiseren dat als er harde afspraken worden gemaakt over de tarieven en schuldenlast omdat het die lasten niet wil afwentelen op de ingelanden en een toekomstige VV, dat inhoudt dat in plaats daarvan de opgaven op hen worden afgewenteld. Daarbij dient men zich te realiseren dat klimaatverandering onomkeerbaar is en in de toekomst kosten met zich meebrengt.	

VERSLAG	ACTIE
De heer De Vries vraagt of spreekster van mening is dat het college dat op dit moment doet. Mevrouw Boomsma is van mening dat indien als ijzeren norm wordt aangehouden dat de tarieven met 5-5-2-2 mogen stijgen en het maximum van de schuldenlast moet worden teruggebracht naar 300%, wat tot gevolg heeft dat Rijnland ambities moet bijstellen, opgaven op toekomstige generaties worden afgewenteld. De keus voor het niet afwentelen van de schuldenlast op toekomstige generaties heeft tot gevolg dat opgaven worden afgewenteld op toekomstige generaties. De heer De Vries vraagt of spreekster van mening is dat de voorstellen in het MJP daartoe leiden Mevrouw Boomsma heeft punten benoemd waar zij risico's onderkent: halveren van het onderzoeksbudget en het vasthouden aan de Rijnlandse norm in de boezemstudie. Zij is er wel mee ingenomen dat de urgentie op het gebied van energieneutraliteit breed wordt onderkend. De heer De Vries trekt als conclusie dat de PvdD risico's ziet maar daaruit niet de conclusie trekt dat het college zaken afwentelt. De heer Kerst hoort graag van het college welke mate van impact het verwacht van de in de nota van toelichting aangekondigde strategische analyse van deels voorzienbare veranderingen van 2019 tot 2022 op de driehoek schuld, ambitie en lasten. Als die significant zou zijn en bijvoorbeeld tot stijging van de tarieven zou leiden zou hij daar problemen mee hebben. De heer Van Geest wijst erop dat er strenge financiële kaders zijn vastgelegd. Als die op enig moment in het gedrang dreigen te komen is het college verplicht om iets anders te doen, namelijk bezuinigen op onderdelen. Dat is men hier in huis niet zo gewend, maar dit is bij andere overheden veelvuldig toegepast. Hij heeft besparing op verlichting genoemd als voorbeeld omdat dat een duidelijke impuls kan geven aan de bewustwording van medewerkers. Het is goed als medewerkers trots zijn op wat er op dat gebied op hun werk wordt bereikt. Het is lastig om 'nieuw voor oud' te monitoren. Hij suggereert daarom als regel in te voeren dat in alle stukken die aan de directie worden aangeboden en waarin sprake is van een vorm van uitbreiding tegelijkertijd moet worden benoemd wat daarvoor wordt ingeleverd. Het is vanzelfsprekend dat in het strategisch beleidsplan aandacht wordt besteed aan de opties meer, minder en andere mensen. Hij vraagt dit zo duidelijk mogelijk weer te geven. Mevrouw Fierens bedankt de dijkgraaf voor de toezeggingen naar aanleiding van de moties. Het beschreven stappenplan verheldert veel. Het is plezierig dat de moties als ondersteunend worden opgevat. Zij dient moties niet in om een ongemakkelijke situatie te creëren, maar om de nota van toelichting nog meer kracht bij te zetten en te concretiseren. Zij is huiverig voor toezeggingen of voornemens. De heer Hermans hoort graag of de PvdA naar aanleiding van de beantwoording de motie intrekt. Als de PvdA het college niet gelooft op basis van de toezeggingen die het doet, gelooft die fractie dan wel de toezeggingen van de heer Haan? Mevrouw Fierens stelt voor later te schorsen om het antwoord op de eerste vraag te kunnen geven. In reactie op de tweede vraag zegt zij dat spreker kennelijk andere taal hanteert of een andere emotie heeft dan zij. Er is geen sprake van dat haar fractie, die deel uitmaakt van de coalitie, enig wantrouwen heeft jegens D&H. De fractie stelt zich wel kritisch-volgend op en streeft naar boter bij de vis, in de zin van concrete afspraken. De heer Hermans heeft het woord wantrouwen niet gebruikt. In maart is de nota Houdbare financiën vastgesteld. Als de PvdA prijs stelt op boter bij de vis, waarom is er dan geen amendement ingediend? Een motie roept het college tot iets op en het college meldt in reactie op deze moties dat het het	

VERSLAG	ACTIE
gevraagde zal doen. Waarom moet deze ingewikkelde discussie worden gevoerd? Mevrouw Fierens laat de conclusie dat de discussie ingewikkeld is bij de heer Hermans. Een amendement is in feite een wetswijziging, terwijl een motie een oproep is om dingen scherper te krijgen. In de motie roept de PvdA het college op om het voorstel dat het heeft gedaan zo concreet mogelijk te maken. Dat is een legitieme vraag. De EEP en de KRW zijn grote opgaven en het is van belang om aan het begin van het proces optimale overeenstemming te verkrijgen. De VVD kan daar tegen zijn, maar veel anderen zijn ervoor om het debat op die manier te voeren, ook in de oppositie. De heer Hermans meent dat een tegenstelling wordt gecreëerd die er niet is. Mevrouw Fierens heeft in de commissie BOD naar voren gebracht dat het in ieders belang is dat de gehele VV een stap naar voren zet om de dilemma's die zich op dit terrein voordoen zo veel en zo snel mogelijk op te lossen. Dat de heer Hermans dat opvat als een tegenstelling kan zij alleen bij hem laten, want dat is niet de intentie van haar fractie. De heer Hermans stelt slechts vast dat PvdA en college het eens zijn en is dan verbaasd dat de motie wordt gehandhaafd. Mevrouw Fierens licht toe dat in de motie de begroting is genoemd als eerste tussenstop op weg naar de meerjarenbegroting. Duurzame tuinen als voorbeeld in de Keukenhof, met daarbij een bord van Rijnland, is voor haar al jarenlang een meisjesdroom. Er komen daar heel veel mensen. Dat al overleg met de Keukenhof plaatsvindt doet haar deugd. De heer De Vries kan zich niet vinden in de suggestie dat de huidige voorbeeldtuinen in de Keukenhof niet klimaatbestendig zijn. Mevrouw Fierens wijst erop dat de nadruk ligt op de bloemen en dat klimaatadaptatie en het watervraagstuk niet zozeer aan de orde komen. De heer De Meijer deelt mee dat zijn fractie tevreden is over de reactie van het college op de moties. Het college heeft toezeggingen gedaan die concreter zijn dan in de commissie BOD aan de orde is geweest, waardoor het overbodig wordt om de moties in stemming te brengen. Oud voor nieuw is een van de mogelijkheden om kosten in de hand te houden. Een andere oplossing ligt in een andere omgang met projecten. De heer Démoed bedankt het college voor de uitgebreide reactie, waaruit naar voren komt dat D&H en VV bij wijze van spreken morgen moeten beginnen. Hij is van mening dat het college tijdens de uitgevoerde evenwichtsact een goede balans heeft gevonden. Zijn fractie zal bij nieuwe opgaven steeds nagaan of die financieel en qua personele inzet haalbaar zijn. Zijn fractie zal de moties over energie niet steunen omdat de aanpak van het college al in het gevraagde voorziet. Het schap is niet ingesteld om meisjesdromen van mevrouw Fierens te realiseren, maar als zijn fractie daaraan bij kan dragen heeft zij daar ook geen bezwaar tegen. De motie kan breder uit worden gelegd en zou kunnen aansluiten op het onderwerp waterbewustwording. De heer De Vries hoort veel spreken over wat het schap nog niet kan, terwijl ongelooflijk veel is gerealiseerd. Ook als budgetten zijn verlaagd is het nog mogelijk om onderzoek te doen of plannen uit te voeren. Zijn fractie zal de eerste drie moties niet steunen omdat de aanpak van het college al in het gevraagde voorziet. Het college is niet ingegaan op zijn opmerking in eerste termijn over de onrealistische rapportage- en afrekensystematiek naar Europa wat betreft de KRW. Hij heeft begrepen dat mogelijk daaruit	

VERSLAG	ACTIE
voortkomende heffingen op lagere overheden zullen worden verhaald. Het is dan aangewezen om met elkaar een lobby te starten om daar iets tegen te doen. Hij vraagt de portefeuillehouder hierop te reageren. Het aantal relevante bezoekers van de Keukenhof is klein. 60% is afkomstig uit het buitenland, 10% komt uit de regio en de resterende 30% komt van buiten de regio. Bezoekers komen met een bepaalde perceptie naar de Keukenhof en het is daarom de vraag of een voorbeeldtuin zinvol is. Het idee om te communiceren over klimaatbestendige tuinen in de stad is heel goed en hij steunt de motie van ganser harte als die zo wordt uitgelegd. Wat hem betreft bepaalt het college de locatie: die kan in hartje Leiden liggen, of in Boskoop. Inzet als communicatiemiddel is ook prima. Mevrouw Leewis verkeert in de veronderstelling dat de rapportage naar Brussel op de besprekingslijst van 5 juli staat. Mocht dat nog niet zo zijn dan is het onderwerp daar nu aan toegevoegd. Toezegging Ook zij droomt van duurzame tuinen, overal waar tuinen worden aangelegd. Zij kan niet zomaar beoordelen of de Keukenhof de meest geëigende plek is, maar het onderwerp kan bij de reguliere gesprekken worden opgevoerd. Dit onderwerp komt regelmatig bij de watertafels en in haar contacten met vertegenwoordigers van agrarische sectoren naar voren. Er gebeurt heel veel, er spelen commerciële belangen en zij zou bijna dagelijks voorbeeldtuinen kunnen bezoeken. De heer Haan wil reageren op de vraag of het schap de opgave op het gebied van de medicijnen doorschuift. De opgave is in beeld, maar er is bezuinigd op het budget om de omvang te bepalen en na te gaan wat nu al in een pilotstudie kan worden gedaan. Als blijkt dat de opgave urgent is, zal een voorstel aan de VV moeten worden voorgelegd. Er is in de VV gezegd dat het schap nooit bezuinigt. Het college en de VV hebben vandaag voorbeelden bij de hand van pijnlijke bezuinigingen, op meerdere fronten. De heer Langeslag herinnert eraan dat in de aanloop naar de Floriade in de Haarlemmermeer het idee van de Groene Stad is geboren. Toen al werd voorzien dat groen in de stad een factor is in het beheersen van hittestress, water en fijnstof. Dat concept is in veel andere landen uitgedragen en hij kan veel websites noemen waarop wordt getoond hoe het daar is opgepakt. In Nederland is er de groep Entente Florale, die groencompetities voor steden en dorpen uitschrijft, waarin naast de groene ook de blauwe component inmiddels een belangrijk criterium is. Vanuit de Groene Stad zijn verbindingen gelegd met hoveniers, groenvoorzieners en landschaps- en tuinarchitecten en daarmee wordt invloed uitgeoefend op wat in parken en dergelijke wordt uitgevoerd. Voor een nadere oriëntatie kan een bezoek worden gebracht aan de drukbezochte tuinen van Appeltem. Hij noemt drie voorbeelden van bezuinigingen die op activiteiten zijn of worden gerealiseerd: de efficiëncyslagen op het baggeren, het op afstand besturen van de gemalen en assetmanagement. Mevrouw Van de Wiel heeft opmerkingen gehoord over een bovengrens aan de organisatie. Er wordt op dit moment hard gewerkt aan het opstellen van een strategische personeelsplanning omdat de vraag naar uren in de organisatie enorm is. Er is veel ambitie. Er is ook veel werk, dat deels wordt gegenereerd door de watertafels, de klimaatconferentie en de gevraagde omgevingsgerichtheid. Naarmate er meer informatie uit assetmanagement naar voren komt kan er beter worden gestuurd, maar dat sturen vraagt dan weer meer aandacht. Ten slotte vergt de beveiliging van de informatie van Rijnland steeds meer inzet. Voor alle drie de ontwikkelingen geldt inderdaad dat 'andere' uren nodig zijn dan er nu beschikbaar zijn. Zij pleit er niet voor om de noodzakelijke omslag zeer geleidelijk uit te voeren, maar weet dat dat frictie oplevert. Het college is daarvoor haar eerste aanspreekpunt. Binnen het personeelsbeleid worden de mogelijkheden van 'oud voor nieuw' standaard in de overwegingen betrokken. Als wordt voorgesteld een externe in te huren wordt altijd nagegaan of er iemand in huis is die dat werk kan doen en of die daarvoor kan worden vrijgemaakt. In dit gebouw wordt alleen gebruikgemaakt van ledverlichting. In de openbare ruimtes gaat het licht uit als langere tijd geen gebruik van die ruimte wordt gemaakt. De voorzitter deelt mee dat het college volledig onderschrijft dat samenwerking met anderen moet	

	VERSLAG	AC TIE
	worden gezocht. Dat gebeurt aan de hand van de strategische samenwerkingsagenda's. Als zich een ontwikkeling zou voordoen die spanning kan zetten op 'de driehoek' dan wordt dat gemeld. Zijn persoonlijke verwachting is dat Rijnland tijdens de behandeling van de volgende meerjarenbegroting voor een uitdaging komt te staan. Uiteraard moeten mogelijkheden om meer te besparen worden onderzocht en benut, maar de PvdD wijst er terecht op dat volgend jaar de keus voor zal komen te liggen of aandacht moet worden besteed aan thema's die grote inzet van het schap vragen of dat wordt vastgehouden aan het terugdringen van de schuld en lage tarieven. Hij onderschrijft de opmerking dat bij een financieel terughoudend beleid de schulden niet naar de toekomst worden verschoven, maar dat de rekeningen voor dingen die later worden aangepakt wellicht hoger zijn dan wanneer dat eerder was gedaan. De heer Schols deelt mee dat 50 Plus het MJP 2018-2021 steunt. De heer Kerst hoort de voorzitter enerzijds antwoorden dat de strategische analyse van deels voorzienbare veranderingen van 2019 tot 2022 niet zal leiden tot significante wijzigingen en anderzijds dat de VV zich moet voorbereiden op zeer serieuze zaken die het zeer moeilijk zullen maken een goed evenwicht in de driehoek te bepalen. De voorzitter had de vraag opgevat in relatie tot de begroting voor 2018. De gedragslijn is dat het college wijzigingen zo spoedig mogelijk meldt. Vandaag is dat onder het agendapunt Mededelingen gebeurd. Daarnaast is een aantal strategische discussies nog gaande en het is duidelijk dat de uitkomsten daarvan niet alsnog in de begroting voor het jaar 2018 kunnen worden 'geknutseld'. In zijn persoonlijke noot sprak hij over de meerjarenbegroting 2018 en verder. De opgaven die dan voorliggen zijn fors, maar dat zijn op zich geen verrassingen. Mevrouw Fierens deelt mee dat de PvdA, de discussie gehoord hebbende, de moties intrekt. De motie Keukenhof gaat over waterbewustzijn en het economisch belang. De Keukenhof is een algemeen bekend voorbeeld in de regio en zij zou Rijnland daar graag fysiek aanwezig zien. Zij ziet dit thema ook graag uitgedragen op andere locaties. Mevrouw Boomsma deelt mee dat de PvdD haar motie intrekt. De voorzitter stelt vast dat de VV instemt met de besluitnota.	
4.04	GR Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland; Jaarstukken 2016 Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.05	GR Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland; Begroting 2018, begrotingswijziging 2017 en zienswijze Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.06	Het Waterschapshuis; Jaarrekening 2016 Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.07	Het Waterschapshuis; Begrotingswijziging 2017 en zienswijze Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.08	Het Waterschapshuis; Begroting 2018 en zienswijze Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.09	GR Aquon; Jaarrekening 2016 Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.10	GR Aquon; Begrotingswijziging 2017 en zienswijze	

VERSLAG		ACTIE
	Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.11	GR Aquon; Begroting 2018 en zienswijze Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.12	GR Aquon; wijziging gemeenschappelijke regeling Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.13	GR Slibverwerking 2009; Jaarrekening 2016 Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.14	GR Slibverwerking 2009; Begroting 2018 en zienswijze Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.15	Afsluiting stedelijke waterplannen Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.17	Netwerkautomatisering De voorzitter brengt in herinnering dat naar aanleiding van de behandeling in de commissie BOD een notitie van toelichting is toegevoegd. De heer Kerst is van mening dat de notitie van toelichting niet veel helderheid geeft over de vragen die hij heeft gesteld. De verantwoordelijke portefeuillehouder meldde dat er allerlei personele consequenties waren, maar die ziet hij niet terug. De heer Schols heeft tijdens de commissievergadering ingestemd met het onderbrengen in the cloud, maar heeft daarbij het voorbehoud gemaakt dat de controle op hardware en data behouden dient te blijven. De servers dienen te staan op grondgebied waarop Nederlands recht van toepassing is. De voorzitter neemt de opmerking van de heer Schols mee. Mevrouw Van de Wiel deelt mee dat er op korte termijn geen personele consequenties zijn. In het veranderplan wordt meegenomen dat Rijnland op de langere termijn medewerkers met een andere deskundigheid nodig heeft. De heer Kerst herinnert zich dat in de commissie BOD een ander antwoord werd gegeven. De voorzitter zal er zorg voor dragen dat de vraag bestuurlijk wordt beantwoord. Zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	bestuursvraag
4.18	Digitale dienstverlening Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.19	Kredietbeheer tekeningen en technische documentatie Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.20	Vaststellen Delegatiebesluit Rijnland 2017 Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.21	Bestuursagenda 2017/2018/2019 in combinatie met vergaderschema 2018 en 2019 De heer Kerst brengt in herinnering dat het idee om de vergaderingen van de commissies te rouleren om meer burgers te trekken weinig succes heeft gehad. In de VV is besloten om dat systeem tot eind dit jaar voort te zetten en hij ziet dat in het voorstel wordt voorgesteld om dat in 2018 en 2019 te continueren. Hij geeft de voorkeur aan een vast dagdeel voor iedere commissie en gaat ervan uit dat dat ook voor	

	VERSLAG	ACTIE
	andere leden geldt. Dit onderwerp stond op de agenda van de commissie BOD, maar die was zo overladen dat dit punt na vierenhalf uur vergaderen snel is afgesloten. De voorzitter deelt mee dat het voorliggende voorstel tot dusver de meeste voorstanders had. De VV kan bij meerderheid anders besluiten. De heer De Meijer sluit zich bij de woorden van de heer Kerst aan. De heer Von Faber kon vanochtend niet aanwezig zijn omdat hij andere verplichtingen heeft. Zijn fractie geeft de voorkeur aan vaste vergadertijden. De heer Van Geest steunt het verzoek van de heer Kerst. De heer De Vries stelt voor het voorstel vast te stellen en de fractievoorzitters met dit punt te belasten. De voorzitter stelt vast dat de VV instemt met de voorgestelde data. De vervolgens te beantwoorden vraag is of de commissies afwisselend 's ochtends, 's middags en 's avonds vergaderen of dat iedere commissie een vaste vergadertijd heeft. Hij brengt beide mogelijkheden in stemming. De stemmen staken op 13 stemmen voor en 13 stemmen tegen. Mevrouw Stoop heeft niet gestemd. Hij wijst er vervolgens dat hij de VV kan horen, maar dat volgens het reglement hij de uitkomst mag bepalen. Het is voor hem helder wat de wens van de heer Von Faber is en daarom volgt hij het voorstel van de heer Kerst: een vast dagdeel voor iedere commissie. De VV kan na een seizoen bespreken of een commissie op een andere vaste tijd gaat vergaderen. Op voorstel van de heer Kerst wordt besloten dat in het volgende fractievoorzittersoverleg wordt bepaald welke commissie op welk tijdstip vergadert. Zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel gewijzigd vast.	
4.22	VV-werkgroep bestuurlijke integriteit: gedragscode Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.23	Actualisatie legger-oppervlakte water Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.24	Vorbereidingskrediet baggeren regulier 2018 Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.25	Krediet gisting awzi Haarlem-Waarder polder Zonder beraadslaging en zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel vast.	
4.26	Visie Muskusrattenbeheer Mevrouw Bleyie spreekt haar teleurstelling uit over het feit dat zij pas gisteren de antwoorden op haar bestuursvragen heeft ontvangen, nadat zij bij bestuursondersteuning had gevraagd om uitstel van de bespreking wegens het ontbreken van de antwoorden. Zij heeft zich hierdoor niet adequaat op dit onderwerp kunnen voorbereiden. Veel van de antwoorden zijn niet bevredigend en roepen daarom nieuwe vragen op. Op de vraag of er schade voor mens en dier ontstaat en of die schade tot een doorbraak van een primaire of secundaire kering kan leiden is het antwoord dat de schades hinderlijk zijn voor een goed gebruik van het object waarin zij zich bevinden. Vanwege hinderlijke schade wordt ingezet op het volledig uitroeien van een diersoort. Anno 2017 kunnen er blijkbaar geen creatieve maatregelen worden bedacht om hinderlijke schades te voorkomen. In de visie staat dat diervriendelijkheid hoog in het vaandel van de waterschappen staat. Zij heeft	

VERSLAG	ACTIE
gevraagd wat die inhoudt, aangezien zij die niet heeft kunnen ontdekken. Het antwoord is dat dierenleed zoveel mogelijk wordt voorkomen door een effectieve doelsoortgerichte val met een minimum aan bijvangst. Dat betekent dat alleen de muskusrat door verdrinking omkomt en dat dat diervriendelijk zou zijn. Diervriendelijk verdrinken bestaat in haar ogen niet. Waar is de wil om daadwerkelijk naar diervriendelijke alternatieven te zoeken? Waarom moet deze visie zo snel worden vastgesteld? Er lopen nog twee deelstudies, waaronder een naar objectbescherming, die in aanmerking komen om in samenhang met de gepresenteerde bevindingen te worden gewogen. Waarom heeft Rijnland verzuimd dierenwelzijnsorganisaties bij deze belangrijke visie te betrekken? Rijnland houdt zich niet aan het eigen beleid om van buiten naar binnen te werken. Mevrouw Stoop kan zich weliswaar vinden in de kern van de notitie over de beheersing van de muskusrattenpopulatie, maar het blijft een slechte notitie. Daarin speelt mee dat Rijnland, door het beheer bij een aparte organisatie onder te brengen, dit probleem van zich af lijkt te organiseren en dus geen aandacht meer heeft voor een andere scope. Preventie is daar een onderdeel van, en andere diersoorten die in het gebied zijn of daar komen. De spreker heeft er op gewezen dat in september 2018 studies gereedkomen. Dat lijkt haar het aangewezen moment om na te gaan of er nieuwe perspectieven zijn waardoor de bestrijding in een ander daglicht kan worden gezet. De visie kan nu worden vastgesteld, maar zij roept op om die dan volgend jaar opnieuw te agenderen. De heer Van der Poel deelt mee dat A&B de visie steunt. Als de bestrijding niet adequaat plaatsvindt zullen de ratten zich uitbreiden naar het achterland, wat schade voor mens en dier meebrengt en hinder in de uitvoering van het agrarisch beroep tot gevolg heeft. Er is ruimte om het beleid te wijzigen op basis van nieuwe inzichten. Mevrouw De Vries wijst erop dat het beleid niet in beton hoeft te worden gegoten. De visie kan worden vastgesteld en naderhand worden bijgesteld. De heer Van Geest sluit zich aan bij een aantal opmerkingen van de spreker. De tussenrapportage is onvolledig en daarin is kennelijk sprake van verschillen in inzicht. Verder is afgeweken van de gewoonte om belanghebbenden te betrekken om draagvlak te verwerven. De Dierenbescherming is niet om haar mening gevraagd. Zijn indruk is niet dat de visie slecht is omdat eruit naar voren komt dat de inzet is om de schade voor mens en dier zoveel mogelijk te beperken. Hij stelt voor de visie aan te houden, de huidige praktijk vooralsnog voort te zetten en, nadat de notitie is aangepast aan de hand van de resultaten van de veldproef, het punt opnieuw te agenderen. De heer Kastelein zegt dat de oude visie is verlopen en dat daarom is vastgesteld dat er een nieuwe moet worden opgesteld. Andere waterschappen dringen aan op een discussie over de hoogte van de betaling binnen het samenwerkingsverband en hechten aan actualisering. Het college beseft dat de veldproef nieuwe inzichten kan opleveren. Als dat zo is, kan de visie op grond daarvan worden bijgesteld - dat staat ook expliciet in de visie. Hij stelt daarom voor de visie vast te stellen en oog te houden voor nieuwe ontwikkelingen. Hij erkent dat het niet betrekken van de Dierenbescherming niet de schoonheidsprijs verdient. Inmiddels is die organisatie uitgenodigd voor een gesprek en zal aansluitend daarop worden gezien hoe die inbreng kan worden meegenomen in de beheerswerkzaamheden. Mevrouw Bleyie vraagt de toezegging te doen dat de visie wordt herzien als er nieuwe informatie is. Er is gesproken over 'risico voor mens en dier'. Welke risico's zijn dat? De heer Van der Poel antwoordt dat de gangen gevaar opleveren. Koeien kunnen hun poten breken en er zijn agrariërs met hun trekker in de sloot beland. De heer Van Geest begrijpt niet wat de noodzaak is om een nieuwe visie vast te stellen als duidelijk is	

	VERSLAG	ACTIE
	dat die op korte termijn moet worden bijgesteld. Enige tijd aanhouden en de visie opnieuw agenderen als alle informatie binnen is lijkt hem de beste keus. De heer De Meijer hoorde de portefeuillehouder stellen dat de vorige visie is verlopen. Een visie verloopt niet, tenzij die door een volgende wordt vervangen. Wat is het verschil tussen de huidige en de voorgestelde visie? Als de huidige visie veel dieronvriendelijker is, welke reden zou er dan zijn de voorgestelde visie nu vast te stellen? De heer Kastelein wijst erop dat in de visie staat dat op grond van de resultaten van de veldproef zal worden nagegaan of die aanleiding geven om de visie aan te passen. Hij doet de gevraagde toezegging. De reden om nu wijziging van de visie voort te stellen is dat in andere waterschappen vragen leven over voortzetting van de samenwerking en de hoogte van de betalingen. Zolang er geen nieuwe visie is, blijft de oude inderdaad van kracht. In de nieuwe visie ligt een zwaarder accent op effectieve uitvoering. Per gebied is er een vast team en in de nieuwe visie wordt geregeld dat in gebieden waar veel muskusratten aanwezig zijn tijdelijke inzet vanuit andere teams mogelijk is. Mevrouw Bleyie verklaart dat de PvdD het voorstel niet steunt. Het massaal doden van wilde dieren is genocide: een misdaad tegen de soort. De rechten van het dier dienen evenals de rechten van de mens wettelijke bescherming te genieten. De visie is gebaseerd op niet afgeronde studies en is daardoor onvolledig. Bij het opstellen van de visie zijn niet alle stakeholders betrokken. De heer Van Geest verklaart dat zijn fractie tegen de wijziging stemt. Het is veel verstandiger een jaar te wachten. Ook is hij van mening dat het argument dat andere waterschappen om aanpassing vragen niet doorslaggevend mag zijn. Mevrouw Stoop gaat ervan uit dat de visie opnieuw wordt geagendeerd als er relevante ontwikkelingen zijn. De voorzitter bevestigt dat. Dat staat in de nota en de portefeuillehouder heeft op dit punt een toezegging gedaan. Zonder stemming stelt de VV het voorliggende voorstel bij meerderheid vast.	
5.	Opinievormingsnota's	
5.01	Verslaglegging verenigde vergadering Dit agendapunt is vervallen.	
5.02	Rekenkamerbrief inzake Informatiepositie VV bij jaarstukken Rijnland De voorzitter memoreert dat eerder is stilgestaan bij de wens van de VV om voldoende maar ook beknopt van informatie te worden voorzien. De Rekenkamercommissie heeft zich ook over dit vraagstuk gebogen, op grond van haar ervaring en in samenwerking met de organisatie. De heer Verdellen, voorzitter van de Rekenkamercommissie, verzorgt een presentatie over de informatiepositie van de VV bij jaarstukken Rijnland. De nieuwe Rekenkamercommissie heeft een oriëntatiefase op inhoud en organisatie van Rijnland achter de rug. In dat proces is met de VV geïnventariseerd welke thema's de commissie zou kunnen aanpakken. De resulterende lijst wordt in het najaar 2017 besproken in de commissies en de VV en kan uiteraard tijdens de uitvoering worden geactualiseerd. In 2017 worden twee onderzoeken uitgevoerd. Het eerste betreft de informatiepositie van de VV bij jaarstukken Rijnland, het tweede het beleid rond de informatieveiligheid binnen Rijnland, waarin het accent zal liggen op de informatiebehoefte van de VV op dit gebied. In de Rekenkamerbrief staat dat de jaarstukken vaktechnisch op orde zijn en dat de commissie van	

VERSLAG		ACTIE
	mening is dat in de informatie rond de jaarstukken de belangrijkste stap naar voren kan worden gezet als meer uitzicht wordt geboden op de ontwikkeling in beleidsopgaven op de lange en zeer lange termijn en de wijze waarop de beleidsvragen binnen het kader van 'de driehoek' kunnen worden geadresseerd. De commissie heeft nagedacht over een mogelijke handreiking en is gekomen tot een dashboard, waarin de drie elementen van de driehoek en de beïnvloedbaarheid daarvan worden weergegeven. In de monitor wordt de relatie gelegd tussen de feitelijke prestaties en de normen die door het bestuur zijn vastgesteld. In die confrontatie worden de relevante beleidsvragen geadresseerd. Mevrouw Boomsma vraagt of het met het dashboard mogelijk is om kosten van opgaven voor de lange termijn te bepalen en of, als aan knoppen wordt gedraaid om ambities naar beneden bij te stellen, de langetermijneffecten daarvan zichtbaar zijn. Over de tarieven en de schuldenlast zijn vaste afspraken gemaakt en alleen in de ambities is flexibiliteit mogelijk. Zij is van mening dat de eerste twee onderdelen ook ter discussie moeten kunnen worden gesteld. De heer Verdellen merkt op dat het laatste een afweging is die het bestuur zelf maakt. De driehoek bestaat uit twee getalsmatig vastgelegde hoekpunten en dat geldt niet voor het hoekpunt van de ambities, wat onverlet laat dat ambities bestuurlijk kunnen worden gedragen. Het idee is om met het dashboard over een langere periode effecten met elkaar in verband te brengen. Bij de bespreking van de monitor zal daar nader op in worden gegaan. De voorzitter sluit de bespreking af. Deze aanzet zal in de commissie BOD en de VV in september 2017 een vervolg krijgen.	
6.	Beeldvormingsnota's	
7.	Notulen VV-vergadering 10 mei 2017 De notulen van het openbare en het besloten deel van de vergadering worden ongewijzigd vastgesteld. De VV neemt kennis van de toezeggingenlijst.	
8.	Rondvraag Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.	
9.	Sluiting De voorzitter sluit de vergadering om 12.45 uur.	

Vastgesteld 27 september 2017.

R.A.M. van der Sande,
dijkgraaf

C.M. van de Wiel,
secretaris